

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

Politidirektoratet

Nasjonal veileder

Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten

Innhold

1. Innledning	3
2. Personopplysning	3
3. Taushetsplikt	3
3.1. Taushetsplikt om noens personlige forhold - § 23 første ledd nr. 1	3
3.2. Taushetsplikt av hensyn til etterforskningen av den enkelte sak – § 23 annet ledd	5
3.3. Taushetsplikt overfor hvem?	5
4. Utlevering av opplysninger	5
4.1. Generelt	5
4.2. Taushetsplikt når det ikke er behov for beskyttelse - § 24	6
4.3. Samtykke - § 24 nr. 1	6
4.4. Ingen berettiget interesse - § 24 nr. 3	6
4.4.1. Almennelig kjent	6
4.4.2. Almennelig tilgjengelig andre steder	7
4.4.3. Konkret helhetsvurdering	7
4.5. Taushetsplikt ved utlevering til allmennheten i straffesak – § 34	9
5. Dokumentrevisjon	10

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

Ikrafttredelse

TBD

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

1. Innledning

Vi vil nedenfor kort redegjøre for personopplysningsbegrepet i politiregisterloven og omfanget av politiets taushetsplikt. Dernest vil vi gjennomgå aktuelle lovhjemler for utlevering av navn på forulykkede og drepte til media og hvilke vurderingstema disse hjemlene oppstiller.

2. Personopplysning

En "personopplysning" er i politiregisterloven § 2 nr. i definert som "opplysning og vurdering som kan knyttes til en fysisk person". Det fremgår av spesialmotivene¹ til bestemmelsen at den også omfatter opplysninger om døde personer. Opplysninger om avdøde er dermed i politiregisterloven underlagt samme vern som personopplysninger om fysiske personer. Departementet uttaler² om begrunnelsen for at døde personer skal omfattes av personopplysningsbegrepet at:

"Opplysningene politiet sitter inne med vil som regel være så sensitive at ens død ikke bør ha noen betydning for beskyttelsen. Hensynet til den registrertes ettermæle og de etterlatte trekker i samme retning. Det samme gjelder for øvrig også i de tilfellene der behandlingen fullt ut skjer etter at vedkommende har avgått ved døden."

Opplysninger i politiets registre om døde personer er etter dette å anse som en personopplysning uavhengig av om vedkommende tidligere er registrert i politiets registre eller ikke.

3. Taushetsplikt

Politiet og påtalemyndighetens taushetsplikt er regulert i politiloven § 24, jf. politiregisterloven § 23, jf. politiregisterforskriften kapittel 7 og del 11 om politiets registre.

3.1. Taushetsplikt om noens personlige forhold - § 23 første ledd nr. 1

Enhver som er ansatt i eller utfører tjeneste eller arbeid for politiet eller påtalemyndigheten, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det hen i

¹ Ot.prp. 108 (2008-2009) Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten punkt 21.1.

² Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) punkt 7.2.1

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om "noens personlige forhold", jf. politiregisterloven § 23 første ledd nr. 1.

For at det skal være snakk om opplysninger om "noen" må opplysningene gjelde bestemte (identifiserbare) fysiske personer. Taushetsplikten etter politiregisterloven § 23 første ledd nr. 1 gjelder imidlertid, i likhet med forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1, også for døde personer³.

Begrepet "noens personlige forhold" i politiregisterloven § 23 første ledd nr. 1 omfatter flere opplysninger enn tilsvarende bestemmelse i forvaltningsloven § 13 nr. 1. Det fremgår av forarbeidene⁴ at departementet ved vedtagelsen av politiregisterloven har ment å videreføre forståelsen av dette begrepet som den var praktisert etter straffeprosessloven, slik at det også omfatter blant annet navn, fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerskap, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted.

Særlige kategorier personopplysninger, jf. politiregisterloven § 7, er *alltid* å anse som noens personlige forhold etter § 23 nr. 1, jf. politiregisterforskriften § 7-3 første ledd. Ut over dette må det foretas en konkret vurdering av om opplysningene "kan røpe forhold som må anses personlig eller beskyttelsesverdig, herunder klientforhold", jf. politiregisterforskriften § 7-3 tredje ledd.⁵

Det er for de fleste⁶ av politiets sentrale registre gitt bestemmelser om at opplysningene i registeret alltid er underlagt taushetsplikt etter politiregisterloven § 23. For politioperative registre fremgår det av politiregisterforskriften § 53-8 tredje ledd at "Opplysninger om personer i registeret er alltid underlagt taushetsplikt etter politiregisterloven § 23 første ledd". Opplysninger om omkomne personer som politiet er i befatning med i det operative sporet, og som registreres i politiets operative registre, vil således alltid være taushetsbelagt.

Begrepet "noens personlige forhold" vil etter dette omfatte opplysninger av svært ulik sensitivetsgrad – fra svært sensitive opplysninger som det vil kunne være skadelig for

³ Etter forvaltningsloven § 13 c tredje ledd annet punktum faller taushetsplikten som hovedregel bort etter 60 år. I ny forvaltningslov er det foreslått at taushetsplikten om opplysninger om noens personlige forhold skal bortfalle 100 år etter at opplysningene oppstod, eller når det er klart at personen opplysningene gjelder, har vært død i minst 20 år. Det finnes ikke en tilsvarende tidsbegrensning i politiregisterloven, men sletterreglene i politiregisterforskriften del 11 innebærer likevel i praksis at opplysningene i all hovedsak vil være slettet fem år etter den registrertes død.

⁴ Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) kapittel 11.5.4

⁵ Se Justis- og beredskapsdepartementets Rettleiar til offentleglova [G-2009-419 punkt 6.2.3.1](#) og Justis- og beredskapsdepartementets veileder [Taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt. En veileder](#) (2023) punkt 4.3.1, [NOU 1984: 27 Ny påtaleinstruks s. 74-75](#), og Riksadvokatens skriftserie 3/2017 Veileder – Innsyn i straffesaksdokumenter for andre enn sakens parter.

⁶ Det er ikke gitt egne forskriftsbestemmelser om taushetsplikt for Saknetregisteret (kapittel 50) og Politiets utlendingsregister (kapittel 56).

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

en persons anseelse om kom ut, til opplysninger som vanligvis ikke anses å være spesielt personlige. Det kan derfor oppstå situasjoner hvor opplysninger er omfattet av taushetsplikten, men uten at det er noe egentlig behov for hemmelighold, og hvor taushetsplikten derfor ikke bør være til hinder for utlevering. Opplysningenes sensitivitet vil være et moment i vurderingen av om det anses å foreligge en berettiget interesse i hemmelighold etter politiregisterloven § 24 nr. 3, jf. nedenfor under punkt 4.2.

3.2. Taushetsplikt av hensyn til etterforskningen av den enkelte sak – § 23 annet ledd

Politiets taushetsplikt omfatter også opplysninger som det ut fra hensynet til etterforskningen i den enkelte sak, hensynet til spanings- og etterretningsvirksomheten eller politiets operative virksomhet og organiseringen av denne er nødvendig å holde hemmelig, jf. politiregisterloven § 23 annet ledd. Bestemmelsene om begrensninger i taushetsplikten i §§ 24 og 34, som er nærmere omhandlet nedenfor under punkt 3, kommer bare til anvendelse så langt det passer.

3.3. Taushetsplikt overfor hvem?

Ansatte i politiet og påtalemyndigheten plikter å hindre at "*andre*" får tilgang til taushetsbelagte opplysninger. Med "*andre*" menes personer som ikke har rettmessig tilgang til opplysningene. Taushetsplikten gjelder også overfor personer som har fått kunnskap om opplysningene på annen måte, eller hevder å ha slik kunnskap, for eksempel journalister. Taushetsplikten er dermed til hinder for at politiet på forespørsel fra uvedkommende bekrefter hvorvidt nærmere bestemte opplysninger er korrekte.

4. Utlevering av opplysninger

4.1. Generelt

Politiet og påtalemyndigheten kan utlevere opplysninger dersom det er adgang til dette etter reglene om begrensninger i taushetsplikten i lovens kapittel 6, og vilkårene for utlevering i § 8 annet ledd og § 20 er oppfylt for opplysningene som der er nevnt, jf. politiregisterloven § 19.

Det er en forutsetning for at politiet kan utlevere navn på omkomne og drepte, at avdødes identitet er tilstrekkelig klarlagt og at de pårørende er varslet om dødsfallet.

En aktuell hjemmel for politiets utlevering av opplysninger til media er politiregisterloven § 24, som regulerer taushetsplikt når det ikke foreligger grunn til beskyttelse. Det er videre gitt særskilte bestemmelser om utlevering av opplysninger til allmennheten i straffesak i politiregisterloven § 34, jf. politiregisterforskriften § 9-8.

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

Disse bestemmelsene gjelder både utlevering av opplysninger på anmodning fra andre og utlevering av opplysninger av eget tiltak. De gjelder videre uavhengig av om opplysningene utleveres indirekte via journalister eller direkte til allmennheten, for eksempel på politiets hjemmeside eller på en pressekonferanse.

4.2. Taushetsplikt når det ikke er behov for beskyttelse - § 24

Politiregisterloven § 24 oppstiller tre unntak fra taushetsplikt som har det til felles at behovet for beskyttelse av opplysningen enten ikke lenger er til stede, eller er ivarettatt på en annen måte. Formuleringen "*ikke til hinder for*" tilsier at bestemmelsen innebærer en ytringsrett, men ikke en ytringsplikt.

4.3. Samtykke - § 24 nr. 1

Taushetsplikten ikke er til hinder for at opplysningene gjøres kjent for andre, i den utstrekning *den som har krav på taushet samtykker*, jf. politiregisterloven § 24 nr. 1. Samtykke er i § 2 nr. 7 definert som en "*frivillig, uttrykkelig og informert erklæring*" fra den registrerte om at denne godtar behandlingen av opplysninger.

Det er altså de personene som etter § 23 første ledd nr. 1 er vernet mot at opplysningene gjøres kjent for uvedkommende som må gi sitt samtykke. Dersom opplysningen gjelder en død person, vil den berettigete ikke kunne avgi et samtykke. Det kan ikke uten videre legges til grunn at pårørende kan samtykke til utlevering av opplysninger på vegne av den avdøde, men hva de pårørende mener om spørsmålet vil være et moment i vurderingen av om det foreligger en berettiget interesse i hemmelighold, jf. § 24 nr. 3.⁷

4.4. Ingen berettiget interesse - § 24 nr. 3

Etter politiregisterloven § 24 nr. 3 er taushetsplikten ikke til hinder for at opplysningene kan utleveres når "*ingen berettiget interesse tilsier at de holdes hemmelig, for eksempel når de er alminnelig kjent*" eller "*alminnelig tilgjengelig andre steder*".

Det må legges til grunn at "*alminnelig kjent*" og "*alminnelig tilgjengelig*" ikke ment å være uttømmende eksempler på når det kan sies at "*ingen berettiget interesse*" foreligger, jf. også ordlyden "*for eksempel*". Ut over disse to situasjonene må det foretas en konkret helhetsvurdering av om hensynene bak taushetsplikten slår til.

4.4.1. Alminnelig kjent

---

⁷ Tor-Geir Myhrer, *Personvern og samfunnsforsvar* side 215.

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

En opplysning kan være "*alminnelig kjent*" dersom den er offentlig publisert, for eksempel i media. Det vil derimot ikke være tilstrekkelig for å si at en opplysning er alminnelig kjent dersom den kun er kjent i et avgrenset miljø eller har karakter av rykter, antagelser eller slutninger⁸. Det avgjørende vil være om politiet ved å utlevere opplysningene vil bidra til spredning av taushetsbelagte opplysninger til andre som ikke er kjent med opplysningene, eller til at mottageren vil få et bedre grunnlag eller en sikrere kilde til informasjon enn det vedkommende hadde fra før.

I tillegg må grunnvilkåret om "*ingen berettiget interesse*" være oppfylt. Dette kan føre til at eksempelet må tolkes innskrenkende, slik at taushetsplikten gjelder selv om opplysningene er alminnelig kjent.⁹ Det kan være tilfellet dersom en taushetsbelagt opplysning er omtalt i media som følge av lekkasjer fra politiet. I et slikt tilfelle kan den som har krav på taushet fortsatt ha en berettiget interesse i hemmelighold.

4.4.2. Alminnelig tilgjengelig andre steder

At en opplysning er "*alminnelig tilgjengelig*" innebærer at det må være forholdsvis lett å finne opplysningene i kilder utenfor politiet, for eksempel i et offentlig tilgjengelig register eller andre åpne kilder. Dersom en slik opplysning er alminnelig tilgjengelig kun i en begrenset periode og/eller etter en nærmere fremgangsmåte kan opplysningen av den grunn neppe anses alminnelig tilgjengelig.¹⁰

Publisering på internett vil kunne medføre at opplysningene er alminnelig tilgjengelige, men dette må vurderes konkret. Sentrale momenter her vil være om alle kan få tilgang til de aktuelle nettsidene, eller om det er begrensninger i muligheten til å få treff på opplysninger ved nettsøk, for eksempel på grunn av i hvilket format og på hvilket språk opplysningene er publisert, og om opplysningene stammer fra mer usikre kilder enn politiets kilder. Heller ikke på dette grunnlaget kan politiet utlevere opplysninger dersom det vil bidra til å bekrefte rykter, spre opplysningene ytterligere eller gi mottageren en sikrere kilde til informasjonen enn det vedkommende hadde fra før.

Også i slike situasjoner kan det imidlertid foreligge en "*berettiget interesse*" i hemmelighold, for eksempel dersom opplysningene er offentliggjort som følge av menneskelig eller teknisk svikt, eller dersom man etter et navnesøk på nettet også vil få tilgang til andre opplysninger, for eksempel om hendelsesforløp eller mental tilstand, som tilsier at politiet likevel ikke bør gå ut med navn.

4.4.3. Konkret helhetsvurdering

⁸ Se nærmere omtale i Rettleier til offentleglova punkt 6.2.5.4.

⁹ Karnov lovkommentar til politiregisterloven § 24 nr. 3

¹⁰ Karnov lovkommentar til politiregisterloven § 24 nr. 3, LG-2008-94512.

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

Taushetsplikten om noens personlige forhold, jf. § 23 første ledd nr. 1, skal beskytte den opplysningene gjelder og dens nærmeste familie. Ut over de to typetilfellene som er nevnt i § 24 nr. 3, må det foretas en konkret helhetsvurdering av om hensynene bak taushetsplikten slår til.¹¹ Momenter i denne vurderingen vil blant annet være hvor sensitive opplysningene er, hvor gamle opplysningene er, hvor tilgjengelige de er, hvor godt underbygget opplysningene er, om hensynet til den berettigede taler for at opplysningene utleveres, og hvilke konsekvenser en utlevering vil ha for den berettigede. For opplysninger om døde person vil særlig konsekvensene for den avdødes ettermæle og for de pårørende være sentrale.

I vurderingen av konsekvensene for den berettigede må det ses hen til om opplysningen, *alene eller sammen med andre tilgjengelige opplysninger*, vil være til skade for vedkommende.

I sin omtale av ellers nøytrale personopplysninger påpeker Myhrer i *Personvern og samfunnsforvar* (side 238) at det vil være sentralt om formidling av slike opplysninger kan lede til ytterligere (positiv eller negativ) oppmerksomhet omkring vedkommendes person, f.eks. på arbeidsplassen hvis arbeidssted oppgis, eller i nærområdet hvis bopel gjøres kjent, og motsatt - dersom man i liten grad behøver å regne med slik økt og uønsket oppmerksomhet, vil berettigede interesser sjelden tilsa at slike opplysninger holdes hemmelig. Myhrer fremholder videre at dersom fornærmede er død, vil det "ofte være avgjørende hvordan avdødes ettermæle påvirkes av opplysningene, og hvor direkte berørt de etterlatte blir av at opplysningene gjøres kjent".

Vi forstår dette som at konsekvensene for de pårørende kan knytte seg både til hensynet til den avdødes families omdømme og hensynet til å unngå medieoppmerksomhet. I Juridika lovkommentarer til § 24 nr. 3 er det også forutsatt at "Ønsket om å unngå mediaoppmerksomhet er en "berettiget interesse", jf. Myhrer, *Personvern og samfunnsforvar* s. 233 flg."

De pårørendes ønsker om ikke å frigi den avdødes navn med den økte oppmerksomheten som dette vil medføre, vil være et tungtveiende hensyn i den totalvurderingen som skal foretas etter § 24. nr. 3.

Ordlyden "*ingen*" i lovteksten skal forstås slik at det ikke må foreligge noen berettiget interesse overhodet, uavhengig av hvor sterke hensyn som ellers taler for utlevering, dvs. at taushetsplikten ikke kan settes til side i medhold av § 24 nr. 3 etter en interesseavveining.¹²

¹¹ Jf. NOU 2003: 21 side 202, se nærmere omtale av unntakene i Tor-Geir Myhrer, *Personvern og samfunnsforvar* side 237-244.

¹² Ot.prp. nr. 3 (1976-77) side 28, NOU 2003: 21 side 202.

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

Fra Myhrer, Personvern og samfunnsforsvar side 235 hitsettes:

"Når forarbeidene gir anvisning på en helhetsvurdering, tar det bare sikte på de momenter som i den konkrete situasjonen kan tale for hemmelighold. Etablerer summen av disse momentene en "berettiget interesse"? Dette vil avhenge bl.a. av opplysningenes art, den berettigedes egen behandling av opplysningen, om den berettigede selv har skapt kommunikasjonsbehovet, og hvilke konsekvenser det kan antas å ha for den berettigede at opplysningene kommuniseres. Bare når det etter en slik bred vurdering er tvil om det fremdeles foreligger en berettiget interesse i fortrolig behandling, kan det bli aktuelt å legge vekt på de interesser som taler for kommunikasjon av opplysningene."

I grensetilfeller, hvor det er tvil om det foreligger en berettiget interesse, kan man altså til en viss grad legge vekt på hvor tungtveiende hensyn som taler for at taushetsplikten bør vike.

4.5. Taushetsplikt ved utlevering til allmennheten i straffesak – § 34

Det er i politiregisterloven § 34 nr. 1 til 3 gjort unntak fra taushetsplikt i straffesaker av hensyn til allmennhetens informasjonsbehov. Her er taushetsbehovet fortsatt til stede, men viker for behovet for nærmere angitte mottagere eller formål. Bestemmelsen gjelder kun *"taushetsplikt som nevnt i § 23 første ledd"*, dvs. opplysninger som er taushetsbelagt av hensyn til private interesser, og ikke opplysninger som må holdes hemmelig av hensyn til etterforskningen, jf. § 23 annet ledd.

§ 34 gjelder etter sin ordlyd i "straffesak". Det er i praksis lagt til grunn at bestemmelsen kommer til anvendelse også på undersøkelsessaker som er opprettet etter straffeprosessloven fordi det er eller vil bli gjort undersøkelser med hjemmel i denne.

Bestemmelsen gir ikke allmennheten noe krav på å få utlevert opplysninger, jf. formuleringen *"kan"*. De pårørendes ønske om å unngå medieoppmerksomhet vil være et moment i denne vurderingen.

Det kan utleveres opplysninger til allmennheten dersom dette er nødvendig for *"å ivareta straffeforfølgningens allmennpreventive virkning"*, *"offentlig kontroll med myndighetsutøvelsen"*, *"å gi saklig og nøktern informasjon hendelser av allmenn interesse"* eller *"å hindre forveksling"*, jf. politiregisterloven § 34 første ledd nr. 1.

For flere av vilkårene vil det være av liten eller ingen betydning hvem opplysningene gjelder og det fremgår av § 34 nr. 2 at opplysningene som hovedregel skal gis uten bruk av navn og andre identifiserende opplysninger. Unntak gjelder dersom dette er *"nødvendig ut fra formålet"* med meddelelsen, dersom opplysningene er *"alminnelig kjent"* i forbindelse med saken, jf. ovenfor under punkt 3.2 om dette begrepet, eller *"for å hindre forveksling"*, jf. politiregisterforskriften § 9-8 annet ledd om at *"nærmere identifisering er nødvendig for å unngå at mistanke kan rettes mot uskyldige"*.

Dokumentnavn		Versjon
Nasjonal veileder - Utgivelse av navn på omkomne og drepte til offentligheten		1.0
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato
Kommunikasjonsdirektør, POD	JSO019, POD	TBD

For øvrig viser vi til omtalen av § 34 i Riksadvokatens veileder om innsyn i straffesaksdokumenter for andre enn sakens parter¹³.

5. Dokumentrevisjon

Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeider	Dokumenteier
1.0	TBD	Veileder	JSO019	Kommunikasjonsdirektør, POD

---

¹³ Riksadvokatens skriftserie 3/2017 *Veileder – Innsyn i straffesaksdokumenter for andre enn sakens parter*, punkt 6.7.